

AB 4472

INDEX LECTIONUM

IN

LYCEO REGIO HOSIANO BRUNSBURGENSESI

PER HIEMEM

A DIE XV OCTOBRIS ANNI MDCCCLXIV

INSTITUENDARUM.

PRÆCEDIT

DR. ANDR. THIEL

DE DECRETALI GELASII PAPAE DE RECIPIENDIS ET NON RECIPIENDIS LIBRIS,
ET DAMASI CONCILIO ROMANO DE EXPLANATIONE FIDEI ET CANONE
SCRIPTURAE SACRAE

ARTICULUS I.

BRUNSBURGAE,

TYPIS HEYNEANIS.

1864

INDEX LECTIUM

LYCEI REGII HOSIANI H. T. RECTOR

DR. ANDREAS MENZEL,

PROFESSOR PUBLICUS ORDINARIUS.

KSIĄŻNICA MIEJSKA
IM. KOPERNIKA
W TORUNIU

Bibliothek
Thorn

OB 1472

LYCEI REGII HOSIANI BRUNSBURGENSIS
R E C T O R E T S E N A T U S
CIVIBUS SUIS

S.

In decretalibus veterum pontificum Romanorum praeter celeberrimam s. Leonis ad Flavianum epistolam dogmaticam fere nulla praestantior est vetustissimo illo de recipiendis et non recipiendis libris decreto, quod partim Damasi, partim Gelasii, partim Hormisdæ nomine inscriptum fertur. Non solum enim canonis scripturae sacrae aliorumque fontium fidei catholicae splendidissimum documentum est, sed etiam historiae litterariae haud parvum praebet emolumentum, quum quasi sollemne reddat testimonium, qui scriptores christiani exeunte saeculo V in manibus fidelium fuerint. Quapropter et canonum collectores¹⁾ diversissimi, et conciliorum deinde editores a Merlino omnes²⁾ illud operibus suis inseruerunt, ac si quis monumentorum veterum investigator novam quamdam ejusdem recensionem antiquam detexisse sibi visus est, in lucem proferre religioni duxit³⁾. Unum dolendum, quod in hac tanta variorum textuum et fontium congerie nemo fere arbiter exstitit, qui illam ad justam critices amussim vocaret, itaque praestantissimo decreto certum fundum suppeditaret, quo et iudicium et usus doctorum staret. Nimirum qui suo more scitissime et sagacissime in illud inquisierat Petrus Coustantius, edito primo tomo operis praeclarissimi epistolarum pontificiarum morte praereptus est, studia ejus infortunio temporum usque ad hunc diem desideriiis doctorum subtracta. Qui deinde in eamdem rem sollertissime operam contulerunt fratres Ballerini⁴⁾, solum generaliter de forma dicti decreti disseruerunt, textum ipsum

¹⁾ Ita collectio Hispana, additamenta collectionis Dionysianae et Hadrianae, quae in Colbertino 784, Lucano 88, Vaticano 5845, Vallicellano A. 5 praebentur, diversae collectiones Gallicanae, deinde Pseudo-Isidorus, Atto Vercellensis capitular. c. 100, Burchardus decret. III, 117—121, Ivo decret. IV, 64, Gratianus decret. c. 3. D. 15.

²⁾ Novissime Harduinus coll. conc. II., 937 ss., Mansius coll. conc. VIII, 145 ss., unde repetiit Migne patrol. lat. tom. LIX. col. 457 ss.

³⁾ Hoc modo Justus Fontaninus antiquit. Hortens. II, 3 ex Vaticano Palatino 493 (Missali Gallicano saec. VIII), Franciscus Chiffletius in notis ad Vigilium Tapsensem pag. 149 ex codice Jurensi, Blanchinius Anastas. bibliothecar. tom. IV. proleg. pag. LXI ex vetusto Florentino s. Marci, Mansius supplem. concil. I, 357 ex Lucano 88 saeculi VIII codice textum produxit.

⁴⁾ De antiqu. collect. can. p. II. c. 11 §. 5 (Opera Leon. M. t. III pag. CLD).

inde discernere non laboraverunt. Ita quidem factum est, ut monumentum historiae ecclesiasticae gravissimum adhuc vix juste aestimatum adhibitumque sit, quum usque pes quasi in incerto ingrediens palpitaret, oculus in obscuro fixus reformidaret, fides in dubio haesitans vacillaret. Quum igitur in eo sim, ut studia illa Petri Coustantii prosequar, hoc loco quasi pro prologo quodam districtius in decretum nominatum inquiram, ut et formae et textus ejus firmum fundamentum constituatur. Quod ita absolvam, ut primum dissertationem praestantissimam producam, quam doctissimus ille s. Mauri filius editioni ejusdem praemisit, quamque huc usque in tenebris latuisse eruditi omnes summe doluerunt; deinde meas ipsius animadversiones adjiciam. Textum ipsum etsi hoc loco edere vix e re erit, tamen Damasi papae concilium Romanum de explanatione fidei, in quo et canon scripturae sacrae datur, ad optimorum codicum fidem exaratum pro appendice addere in animo est.

Caput I.

Petri Coustantii in dictum decretum admonitio.

(Ex ejus schedis manuscriptis.)

1. De hoc decreto non una est eruditorum sententia. Illud nonnulli primo a Damaso sancitum et post a Gelasio auctum, quidam Gelasio auctore conscriptum atque ab Hormisda postea confirmatum putant; alii vero totum ad Gelasium, alii ad Hormisdam pariter totum referunt. Inter eos autem, qui Gelasio illud vindicant, non sine laude memorandus est Justus Fontaninus, qui novissime antiquitat. Hortens. lib. II cap. 3 amplam ea de re ac multiplici eruditione refertam dissertationem edidit. Circa idem tempus operam dedit Antonius Pagi, ut diversa illa dissidia componeret. Immo id invenisse se, unde litem dirimeret, est arbitratus. Nempe pro certo ponit, primum ejus auctorem esse Gelasium, atque Hormisdam, ubi de Fausti libris a Possessore episcopo Africano interrogatus est, merum illud Gelasii decretum, in quo nihil ab Hormisda immutatum fuerit, ad eum misisse; et quia ab Hormisda papa missum fuerat ejusque nomine ubique divulgatum, eidem ab aliquibus temporis progressu imprudenter adscriptum esse. Quo posito exsolvisse se gratulatur, quod n. 3 demonstrandum in se receperat: Gelasium videlicet celeberrimi hujus decreti auctorem esse, et non nisi per errorem illud Hormisdae attributum. Sed frustra est illius de diremto lite gratulatio, quum id, de quo disceptatur, pro certo ponat, nec stare possit, ut infra demonstraturi sumus, quod de mero Gelasii decreto ab Hormisda ad Possessorem misso sibi persuasit.

2. Nuperus scriptor idem decretum etiam Leoni I attributum esse opinatur. Sed non aliunde nititur ejus opinio, nisi his Bardi verbis in vita Anselmi Lucensis, cujus idem Bardus aequalis dicitur: nihil in ecclesia legere permisit (Anselmus) praeter orthodoxorum scripturas. Apocrypha omnia, sicut beatissimus papa Leo constituit, in ecclesiae non recepit officio. Quantum vero scriptor ille a Bardi mente aberraverit, ipsomet Anselmo teste convincitur. In ejus quippe compilatione, secundum Germanensem codicem lib. VI cap. 187 quaeritur: Qui libri sunt legendi? Tum respondetur: Gelasius papa in synodo episcoporum septuaginta opuscula atque tractatus omnes diversorum patrum orthodoxorum etc. Unde Anselmum nec dubitasse liquet, quin Gelasii re ipsa sit decretum de libris, quod ipsi adscribitur. Quid igitur sibi voluit Bardus? Et hoc ipsum Anselmus in antecedenti capitulo 186 apertissime declarat. Ibi enim praefixo titulo De falsis et apocryphis libris, ut in usu lectionis non habeantur, proxime subjicit: Leo episcopus Turribio Asturicensi episcopo salutem. Curandum et sacerdotali diligentia maxime providendum, ut falsi codices et a sincera veritate discordes in nullo usu lectionis habeantur, apocryphae autem scripturae, quae sub nominibus apostolorum habent multarum seminarium falsitatum etc. Ubi igitur de Anselmo dixit Bardus: apocrypha omnia, sicut beatissimus papa Leo constituit, in ecclesiae non recepit officio; luce clarius est, eum ibi non nostrum de recipiendis aut non recipiendis libris decretum, sed Leonis epistolam 15 ad Turribium commemorasse: adeoque nulla ratione nullave auctoritate fulciri, quod de praedicto decreto Leoni quondam tributo novissime divulgatum est.

3. Idem decretum Johannes Pearsonius Ignatianorum pag. 44, Guilielmus Beveregius et alii, praesertim additamentis quibusdam moti, quibus in vulgatis auctum legitur, incertum esse foetum volunt, qui post quintam prodierit synodum, adeoque nec Hormisdam, nec Gelasium, multo minus Damasum parentem habere queat. Quibus concinens Guilielmus Cave iis mercibus adulterinis, quas nobis Isidorus Mercator venditavit, illud accensendum suspicatur. Exstat quidem in hujus compilatoris exemplaribus, sed quomodo celebre aliud Gelasii decretum ad episcopos per Lucaniam, et quomodo alia quam plurima, quorum parentes non minus incerti sunt. Neque vero in illis solis, sed in pluribus etiam aliis, quae de mercibus ejus nihil habent, quaeque aetatem illius superant, asservatur. Ac primo quidem de Isidorianis mercibus nihil habebant codices, seu unde Romanus editor decretum illud descripsit, seu ex quibus varia ejus fragmenta in quinque saltem annalium locis Baronius ¹⁾ laudavit. Ita enim ab illis erant puri, ut Cresconianam collectionem iis contineri,

¹⁾ Sunt Romani codices Vaticani 5845 et 1353 et Vallicellanus A. 5, revera nihil Pseudo-Isidorianum habentes, immo his antiquiores. Ed.

etiamsi re non satis acri iudicio perpensa, existimarent. Ea ipsa fragmenta, quae Baronius laudat, exhibet et bibliothecae Regiae codex 3887. 3, circa medium saeculum VIII, ut ex quibusdam monumentis ipso contentis et caractere colligitur, exaratus. Mabillonii nostri iudicio ante annos fere mille scriptum est exemplar Vaticanum²⁾, cuius apographum novissime Justus Fontaninus antiquitat. Hort. pag. 317 summa fide excudi curavit. Idem censendum est de Germanensi, quo idem decretum una cum Venantii Fortunati scriptis continetur. Neque his recentior videtur egregius codex Colbertinus majusculis litteris Longobardicis descriptus, cui insertum est. Illud quoque non tacendum, in praevio indice codicis Gerundensis, in quo pura et sincera exhibetur Hispana collectio, ultimo loco nota: i Decretum Romanae sedis de recipiendis et non recipiendis. Quamvis autem hoc decretum in ipso libro non describatur, tum tamen, quum concinnata est illa collectio, in Hispania notum fuisse suadet, quod Isidorus Hispalensis libr. de viris ill. c. 5 sic Probam Falconiam ob centonem de Christo laudet, ut nihilo minus subjiciat: Cujus opusculum legitur inter apocryphas scripturas insertum. Ad hoc enim decretum ibi respicere non dubitatur. Idem quoque palam laudat Carolus Magnus imperator Carolin. lib. II c. 13 et lib. IV c. 10 et 11, adeoque ante vulgatas Isidori merces. Ad haec quam tenuis et quam angusta fuerit Mercatoris scientia, non recogitarunt, qui tam multiplici tamque recondita eruditione refertum opus homini tam imperito tribui probabiliter posse sunt suspicati. Sed et illud sic nunc edimus, ut nullus omnino jam supersit hujusmodi suspicioni locus. Inde enim liquet, nequaquam integrum esse, quod Isidorus compilationi suae inseruit, sed et mutilum et ex plenioribus gestis decisum. Haec autem gesta ipso anteriora esse quis neget? Ad summum suspicari eum liceret detruncationis hujus auctorem. Sed neque istud permittunt pervetusti codices, Vaticanus, Germanensis, Colbertinus Longobardicus et alii, in quibus eadem ratione truncatum sicque accommodatum legitur, ut integri operis speciem praeseferat. Referemus et infra Hormisdæ verba, quibus hoc decretum indicari plures viri eruditione clarissimi consentiunt, quaeque vix alio referri posse largiendum est. Unde illud et quinta synodo et Hormisda ipso antiquius esse conficitur. Deinde nullum in toto illo opere sive catholicum sive suspectum aut haeticum scriptum, nullum nomen, nullum factum memoratur, quod Gelasio sit recentius. Haeticorum vero, quorum damnatione decretum clauditur, novissimi appellantur Petrus Alexandrinus, Petrus Antiochenus et Acacius Constantinopolitanus. Horum autem damnatio quantum Gelasio cordi fuerit, nemo, nisi qui in ejus scriptis sit omnino peregrinus, ignorat. Hac etiam damnantur formula, iis adjunctis, quae papam eundem prorsus sapiant. Unde sensim conficitur, hoc decretum non modo

²⁾ Est Vatican. Palatin. 493. Ed.

Isidoro Mercatori perperam tribui, sed nec ad Damasum referri totum posse. Huic enim papae scriptum, in quo Petri Alexandrini, Petri Antiocheni et Acacii Constantinopolitani mentio fiat, adscribi perabsurdum. An vero saltem ejus pars in eum conveniat, expendamus.

4. Stephanus Baluzius notis in Gratianum pag. 444 a se visum esse testatur vetustissimum collectionis Dionysianae exemplar, in quo exhibeatur idem decretum quasi a Damaso papa editum. Hoc exemplar, quod in bibliotheca Regia not. 3887. 3 nunc asservatur, vidimus et ipsi et excussimus. Medio saeculo VIII, uti jam observavimus, exaratum esse, quum ex caractere, tum ex Andegaviensium episcoporum catalogo ad ejus calcem adscripto apparet. Eo majoris est pretii, quod sinceram Dionysii Exigui collectionem asservet in Anastasii II epistola desinentem ac nullam habentem earum epistolarum, quibus aucta temporibus Hadriani I legebatur. In hoc porro exemplari Anastasii II papae decretis proxime subjicitur: Incipit concilium urbis Romae sub Damaso papa de explanatione fidei. Dictum est: Prius agendum est de Spiritu septiformi etc., ut in subjectis gestis ab initio ad haec verba n. 6: Item chronica Eusebii Caesariensis. Tum sequitur Gallicanarum provinciarum notitia, cui demum Andegaviensium episcoporum catalogus adjungitur. Nec temere suspicamur, fragmento huic simile exstitisse illud, quod Lucas Holstenius (coll. Rom. I, 178) in vetustissima canonum collectione bibliothecae Vaticanae nactum se ait, unde et primam decreti hujus partem, quam nos n. 1 et 2 recudi curavimus, quia sola nondum vulgata erat, edere satis habuit³⁾. Hoc certe prodit titulus, quem ex archetypo suo expressit in hunc modum: Ex concilio urbis Romae sub Damaso Papa de explanatione fidei; ideoque confirmat, quod Baronius ex eodem codice in annalibus excerptit. Eum enim ipsum, simul et alterum similem penes eruditum illum cardinalem fuisse, largietur ultro, qui quod ille ad annos 447 et 867 Spiritus sancti ex Patre et Filio processionem probaturus ex codicibus suis profert, cum eo contulerit; quod Holstenius e Vaticano, nos e Regio eruimus. Item in Baronianis illis exemplaribus, adeoque in Holsteniano, non minus amplum quam in Regio decreti hujus fragmentum

³⁾ Hoc quidem secus. Nam Holstenii codex est Vat. 5845, qui ita inscribitur: Concilium urbis Romae sub Damaso de explanatione fidei. Dictum est: prius agendum etc. — annuntiabit vobis. Item dictum est: Nunc vero de scripturis divinis agendum est, quid universalis recipit ecclesia, et quid vitari debeat. Ac subjecto scripturarum sacrarum catalogo prosequitur: Item dictum est: Post has omnes propheticas et evangelicas et apostolicas, quas superius deprompsimus, scripturas etc. usque ad verba primum nomen christianorum novellae gentis exortum est. Ac aliquot interjectis capitibus idem codex sic refert (fol. 279 b): Incipit decretalis de recipiendis et non recipiendis libris, qui scriptus est a Gelasio Papa cum LXX viris eruditissimis episcopis in sede apostolica urbis Romae. Post propheticas et evangelicas scripturas, quibus etc. Prorsus ejusdem formae utrumque decretum habent Baronii codices Vatic. 1353 et Vallicell. A. 5. Ed.

exstitisse persuasum habebit, quisquis de praerogativa sedium testimonium ab eodem cardinali ad annos 69 et 382 e codicibus eisdem exscriptum ad fragmentum in Regio exemplari asservatum exegerit. Unde quum non alio fundamento nisi exemplarium illorum, quae fragmentum huiusmodi Damaso inscriptum praeseferunt, nitatur opinio, quae decreti hujus partem Damaso attribuit, nihil profecto est facilius, quam ut ea ex animis convellatur. Quod priusquam aggrediamur, operae pretium est, unum aut alterum obiter observare.

5. Primo quidem, si tam certum esset, in Romanis codicibus, quos Holstenius et Baronius laudant, non aliam haberi canonum collectionem, nisi quae in Regio exemplari asservatur, quam certum est, et collectioni in illis asservatae non aliud fragmentum subnecti Damaso attributum, nisi quod Regii exemplaris collectioni subjicitur; inde sequeretur evidenter, tam illam canonum collectionem, quam Holstenius vetustissimam et Baronius Cresconianam vocant, quam nostram Regii exemplaris, non aliam esse a Dionysiana. Verum licet Dionysianae collectioni, saltem in Regio exemplari, proxime subnexam sit fragmentum saepe memoratum, ad Dionysianam tamen collectionem nihilo magis quam aut eidem fragmento subjectam Gallicanarum provinciarum notitiam, aut huic adhaerentem Andegavensium episcoporum catalogum censendum est pertinere. Et vero, si pertinuisset, Dionysius, qui singulorum pontificum decreta non confuse, sed habita ratione temporis, quo quisque gessit pontificatum, ordinavit, illud nequaquam Anastasii II, qui Damaso atque Gelasio posterior est, decretis subjecisset. Neque etiam omissum esset in ea Dionysii collectione, quam Carolo Magno Hadrianus I multis decretis auctam et in nullo imminutam tradidit. Hic forte quaeret aliquis, cur Dionysius ipse praetermiserit decretum, quod quidem, si vere est Gelasii, eum fugere non potuit, quum proxime post hujus papae obitum venerit Romam ejusque admirator et encomiastes exstiterit. Huic quaestioni num. 7 faciemus satis. Sed prius ostendendum est, fragmentum, quod in exemplari Regio ac duobus tribusve Romanis Damaso inscriptum est, hujus pontificis falso praeseferre nomen, ac Gelasio restituendum esse.

6. Ad inscriptionem illam quod attinet, falsitas ejus nullo negotio demonstratur. Quis enim Damaso id falso adscribi non perspiciat, in quo non ea modo memorari Rufini scripta, quae ab Hieronymo reprehenduntur adeoque post Damasi obitum lucubrata sunt, sed et Coelestini papae, Cyrilli Alexandrini, Leonis, Eutychetis, necnon conciliorum Ephesini et Calchedonensis mentionem fieri legat⁴⁾. Hoc autem mendum uno librariorum errore

⁴⁾ Atque hoc quidem solum de forma decreti, quam Colb. 3387. 3 repraesentat, non de forma ejusdem ex dictis codicibus Romanis deprompta valet. Quippe hi quum in verbis exortum est finiant, minime chronologicum ordinem pervertunt.

irrepsisse, atque Gelasii nomen loco Damasi restituendum esse, plane persuadet Harlaeanus codex. In eo quidem gestorum synodaliū, quae in Regio Romanisque codicibus describuntur, pars omittitur prima, et postrema tantum retinetur, sed haec exprimitur ea fide, quae et primam indicet, ita ut ejus nobis crearet desiderium, nisi eam praedictorum codicum beneficio jam haberemus. Sic quippe nostrum decretum in illo codice inscribitur⁵⁾: Incipit decretale de recipiendis libris, quod scriptum est a Gelasio papa cum LXX eruditissimis episcopis in sede apostolica in urbe Roma. Tum proxime sequitur: Item dictum est: Post has omnes propheticas et evangelicas atque apostolicas, quas superius deprompsimus, scripturas, quibus etc., dehincque cetera, ut in praedictis codicibus Regio atque Romanis, efferuntur. Sane hoc Harlaei codicis exordium, nisi supplerent alii nimirum quod ipsi deest, dupliciter peccare merito censeremus: quatenus et a verbis Item dictum est, quae aliquid aliud jam dictum denotent, incipit, et deinde omnes scripturas superius depromptas indicat, de quibus nullum antea verbum habetur. Sed hinc firmatur veritas fragmenti, quod nunc primum Gelasiano decreto praemittimus, ejusque nexus cum extrema ejusdem decreti parte comprobatur. Postquam enim primae partis hoc exordium fuit: Dictum est: prius agendum est de Spiritu septiformi; hinc recte ad alteram transitur his verbis: Item dictum est: nunc vero agendum de scripturis divinis; et contexto scripturarum illarum catalogo, non minus aptus est ad postremam hic transitus: Item dictum est: post has omnes propheticas etc. Quapropter indubitatum mihi videtur, eum, qui decretum de libris, quale in Harlaeo exemplari exstat, descripsit, ex eo gestorum fonte, unde prima gestorum illorum pars in Regio ac praenominatis aliis codicibus derivata est, hausisse. At vero is gesta illa non Damaso sed Gelasio inscripta vidit. Hinc igitur eo certius corrigitur, quae in exemplari Regio atque Romanis praefigitur inscriptio, quod haec, uti praemonstravimus, cum fragmento, cui praefixa est, componi nulla ratione queat. Praeterea codice Harlaeo hac in re adstipulantur non modo Gratianus dist. 15. c. 3, Burchardus lib. 3. c. 220, Ivo decr. part. 4. c. 64 et 65, Pannorm. II, 94 et 123, Anselmus Lucens. lib. 2, c. 193 (al. 208, Coust. I. 6 c. 187), Hariulfus Spicileg. tom. 4 p. 484, Hincmarus lib. 55 capitum c. 24, Nicolaus I epistola olim 42, Lupus Ferrariensis lib. de tribus quaest. et epist. 128, atque Carolus Magnus lib. Carolin. I. 2 c. 13 et lib. 4. c. 10 et 11, sed et innumeri codices antiqui, qui decretum de libris Gelasio adscribunt. Pearsonius ipse testis est, hunc papam ejus auctorem asseri in codice, quem Lanfrancus Cantuariensis episcopus de Beccensi coe-

⁵⁾ Contra Veron. 61: De concilio in urbe Romana sub Damaso papa edito. Post has omnes propheticas et evangelicas atque apostolicas scripturas etc. usque ad fin. Explicit concilium sub Damaso papa. Frisingensis s. Emmerani similiter totum cum illa de Spiritu septiformi actione usque ad finem catalogi Damaso tribuit. Ed.

nobis, ut antistes ille loquitur, in Anglicam terram transferri fecit, quique etiam nunc Cantabrigae visitur. Scribit Mabillonius noster lib. de Liturg. Gallic. pag. 386, in Vaticano exemplari litteris quadratis ante annos fere mille scripto decretum idem haberi sub hoc titulo: Incipit decretale Gelasii papae urbis Romae⁶⁾; ac praeterea inter codices, qui Ludovici Pii principatu ab Ansegiso Flaviacensi monasterio concessi leguntur in chronico Fontanellensi, recenseri volumen unum praeter alia continens decreta Gelasii papae de libris recipiendis et non recipiendis. Vidimus ipsi ac recognovimus non pauca ejusdem decreti exempla vetera, nominatimque unum olim s. Sergii Andegavensis nunc rev. patrum Capucinorum Rotomagensium, Remigianum, Josaphateum juxta Carnutas, Beccense, Navarreum, Coislianum, Germanense haud procul ab aetate Venantii Fortunati, cujus carmina continet, exaratum, Morbacense non multo recentius, Colbertinae bibliothecae quinque et inter ea unum, ut diximus, pervetustum litteris Longobardicis descriptum. At vero tot inter codices nullum deprehendimus, qui hoc opus Gelasio non adscribat.

7. Huc redit quaestio, quomodo Dionysium fugerit, aut cur ab eo praetermissum sit hoc decretum, si Gelasio auctore ac praeside in frequenti synodo Romana editum fuit. Ni fallor, non ideo praetermissum est, quia ipsi latuerit, sed quia minime ad scopum illius pertinebat. Ipsi nempe id consilii fuit, ut primae collectionis suae parti canones pridem receptos, ac postremae Romanorum pontificum epistolas, non synodalia gesta, quae formam epistolarem minime praesferrent, insereret, adeoque in neutram conveniebat hoc decretum. Nam neque inter canones olim receptos, neque inter antistitum Romanorum epistolas censi poterat, sed inter synodalia gesta. Postea quidem Dionysianae collectioni, qualem Hadrianus I Carolo Magno dedit, diversa Romanorum conciliorum sub pontificibus Hilario, Felice II, Symmacho et Gregorio juniore accesserunt gesta. Sed hujusmodi gestorum in primaeva et genuina Dionysii collectione nihil comparet. Nec alia, ut mihi videtur, causa fuit, cur sapiens ille monachus semper sibi constans alia Gelasii de absolute Miseni celebria gesta pariter praetermisit. Quemadmodum vero ex illa praetermissione id nemini venit in mentem, ut haec in dubium vocaret, ita et de veritate gestorum illorum, in quibus decretum de libris editum est, nulli justa dubitandi causa ex eo est, quod in Dionysiana collectione omittantur. An saltem eorum, qui decretum illud Gelasio attribuunt, auctoritatem non imminuant veteres codices, qui simile de libris decretum Hormisdæ papae attribuunt, jam explorandum.

Thiel.

⁶⁾ Est Vatic. Pal. 493, ejusque ipsum decretum a dicto Fontanino editum. Sed haec ejus forma: Incipit decretale sancti Gelasii papae. Post propheticas etc. (Ed.)

LECTIONES.

A. ORDINIS THEOLOGORUM.

Dr. Andr. Thiel, P. P. O. h. t. Decanus.

- I. Historiam ecclesiasticam primi aevi christiani tradet diebus Martis, Mercurii, Jovis, Veneris, Saturni hora IX—X.
- II. De jure ecclesiastico tractabit die Lunae hora IX—X et Veneris hora VI—VII.
- III. De synodorum primi aevi historia et canonibus disseret bis per hebdomadem horis definiendis.

Dr. Andr. Menzel, P. P. O.

- I. Apologetices priorem partem tradet diebus Lunae et Jovis hora V—VI ac die Veneris hora X—XI.
- II. Doctrinam dogmaticam de Deo exponet diebus Lunae, Martis, Mercurii, Jovis hora X—XI.
- III. Repetitiones et disputationes de rebus dogmaticis moderabitur die Saturni hora X—XI.

Dr. Ant. Pohlmann, P. P. O.

- I. Introductionem generalem in sacros V. et N. T. libros dabit nec non de Hermeneutica biblica disputabit ter per hebdomadem horis definiendis.
- II. Isaiae vaticinia interpretabitur diebus Martis, Jovis et Saturni hora VIII—IX.
- III. Evangelii Johannei partem reliquam itemque S. Pauli ad Ephesios epistolam explicabit diebus Lunae, Mercurii et Veneris hora VIII—IX.
- IV. Exercitationes aut Syriacas aut Arabicas instituet semel per hebdomadem hora definienda.

Dr. Hugo Laemmer, P. P. O.

- I. Theologiae moralis specialis partem posteriorem tradet quinquies per hebdomadem hora XI—XII.
- II. Antiquitates sacras Ebraeorum exponere perget et absolvet diebus Lunae et Jovis hora III—IV.
- III. De Hymnologia Ecclesiastica disseret die Saturni hora XI—XII.
- IV. Principia Juris matrimonialis moralia ac canonica enucleabit diebus Martis et Veneris hora II—III.

Dr. Franc. Hipler.

- I. Encyclopaediam theologiae docebit diebus Lunae et Jovis hora VI—VII.
- II. Theologiam symbolicam tradet diebus Martis, Mercurii et Veneris hora VI—VII.
- III. Concilii Tridentini selecta capita interpretabitur diebus Martis et Veneris hora V—VI.

B. ORDINIS PHILOSOPHORUM.

Dr. Franc. Beckmann, P. P. O. h. t. Decanus.

- I. Aeschyli Prometheum vinctum interpretabitur aut Euripidis Iphigeniam Tauricam ter per hebdomadem hora X—XI.
- II. Horatii epistolam ad Pisonem explicabit aut Tertulliani Apologeticum bis per hebdomadem hora X—XI.
- III. Historiam literarum Graecarum tradet horis definiendis.
- IV. Exercitationes philologicas instituet semel per hebdomadem hora definienda.

Dr. Laur. Feldt, P. P. O.

- I. Physicam experimentalem docebit et Conversatorium de rebus physicis instituet diebus Lunae, Martis et Veneris hora XI—XII.
- II. Astronomiae elementa ita explicabit, ut ab iis etiam, qui mathesi sublimiori discendae non dederunt operam, intelligi possint, diebus Mercurii et Jovis hora XI—XII.
- III. Theoriam linearum et superficierum curvarum docebit, et Calculum differentialem et integralem tradet diebus Lunae et Jovis hora II—III.

Dr. Jos. Bender, P. P. O. des.

- I. Historiam aevi recentioris tradet ter per hebdomadem hora VIII—IX.
- II. Historiam Warmiensem cum Prussica conjunctam enarrabit bis per hebdomadem hora VIII—IX.
- III. Fontes aevi Carolini historicos commilitonibus explicandos proponet semel per hebdomadem.
- IV. De historia literarum Germanicarum a Gottschedio ad nostram aetatem disseret bis per hebdomadem horis definiendis.

Dr. Frid. Michelis, P. P. E.

- I. Logicam docebit bis per hebdomadem.
- II. Historiam philosophiae tradet quater per hebdomadem.
- III. Platonis Theaetetum interpretabitur bis per hebdomadem horis definiendis.

Publica doctrinae subsidia.

Bibliotheca Lycei, cui praeest **Prof. Dr. Thiel**, commilitonibus patebit diebus Martis et Veneris hora II—III.

Instrumenta, quae ad physicam, mathematicam et astronomiam pertinent, custodit **Prof. Dr. Feldt**.

Stadtbibliothek Ebers